herpy

PILGIFTFROSKER

Tahuayo Poison Frog

Ranitomeya flavovittata

Ranitomeya flavovittata er en av de minste artene i slekten: bare 15-17 mm fra snute til kloakk. Den er skarpt gul med svart tegning, brune bein og lyseblå buk og kommer fra regnskogen nær Iquitos i nordøstlige Peru. Den er dagaktiv og litt sky, yngler villig i filmbokser og bromelier og er et godt valg for en holder med litt erfaring.

Familie: Dendrobatidae Tidligere navn: *Dendrobates flavovittatus*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**15-17 mm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**5-10 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende og bakkelevende**
Biotop	**Regnskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskap	**Ingen** Oppdrettede dyr. Viltfangede dyr kan beholde giften lenge
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**30 × 30 × 45 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**21-26 °C**
Temperatur, natt	**18-21 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vann	**Vannskål** dybde 1-2 cm
UVB	**Valgfritt**
Kosthold	**Små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Rumpetrollene bæres til vann**
Egglegging	**I bladkar (f.eks. bromeliaer)**
Kjønnsmoden	**5-8 mnd.**
Egg per legging	**2-6**
Klekking	**10-14 dager**
Larvetid	**60-80 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Ferdigfôr og ubefruktede egg fra hunnen**
Yngelpleie	**Bærer rumpetrollene og fôrer rumpetrollene med egg**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Ranitomeya flavovittata er en liten, dagaktiv pilgiftfrosk. Voksne dyr måler 15-17 mm fra snute til kloakk, så arten hører til de minste i slekten. Hunnene er bredere og rundere enn hannene, fordi de legger egg ofte, men forskjellen er ikke stor.

Fargene er mer ensartede enn hos mange andre arter i slekten. Hode og kropp er skarpt gule, og beina er kaffebrune til lysebrune. Buken er lyseblå. Hode, rygg og bein har svart tegning i striper og flekker, og mønsteret varierer litt fra dyr til dyr. Som hos resten av slekten har huden et lett perlemorskjær.

Arten ble beskrevet i 1999 av Rainer Schulte som *Dendrobates flavovittatus* og står i dag i slekten *Ranitomeya*. Den hører til den genetiske gruppen rundt *R. vanzolinii*, men er mindre vanlig i hobbyen enn denne slektningen. Levealderen i fangenskap er typisk 5-8 år, men over 10 år er mulig.

Hudgift: Pilgiftfrosker lager ikke giften sin selv. Hos ville frosker stammer alkaloidene i huden fra føden, antakelig små leddyr som maur og midd. Frosker som er oppdrettet på bananfluer og spretthaler, får ikke disse stoffene og er uten gift. Giftigheten hos ville dyr er ikke målt for nettopp denne arten, men slekten har generelt lav giftighet. Froskene bør likevel ikke håndteres, og du skal vaske hendene etter arbeid i terrariet.

Hannene kaller med en kort summing eller en gjentatt piping og sitter gjerne fritt fremme når de kaller.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

Utbredelse og leveområde

Ranitomeya flavovittata finnes bare i Peru og er med sikkerhet bare kjent fra regionen Loreto i den nordøstlige delen av landet, i det peruanske Amazonas-lavlandet. Arten lever i lavlandet nær Iquitos, og de registrerte funnene ligger i et lite område omkring 4° sør og 73° vest, de fleste i nærheten av elven Tahuayo.

Utbredelsen er altså liten og kjennes bare fra få lokaliteter. Den ligger delvis i et verneområde, Reserva Comunal Tamshiyacu-Tahuayo. Det er ikke dokumentert at arten finnes utenfor Peru.

> **Naturlig utbredelse:** Peru.

LEVEOMRÅDE

R. flavovittata lever i gammel og sekundær tropisk regnskog. Arten er registrert opp til omtrent 500 m over havet. Froskene ferdes i den lave vegetasjonen og holder særlig til i bromelier og andre vannfylte planter innenfor 2 m fra bakken. Eggene legges i bromelier, men også nede i løvlaget. Arten er sett ved vassdrag og dammer og ved kanten av stillestående eller sakte rennende vann.

Arten yngler tilsynelatende i bromelier av slekten *Guzmania*, og hanner er sett bære rumpetroll. Den er dagaktiv og leter hele dagen etter små leddyr på og rundt plantene. Nøyaktige tall for nedbør og temperatur på leveplassen til arten er ikke dokumentert, men klimaet i det peruanske Amazonas-lavlandet er varmt og fuktig hele året, uten noen egentlig kjølig periode.

Les mer: Oppdrett av rumpetroll

Stell

TERRARIET

Et par *R. flavovittata* skal ha et terrarium på minst 30 × 30 × 45 cm, men større er alltid bedre. En gruppe på 3-4 frosker skal ha minst 45 × 45 × 45 cm, og hver ekstra frosk krever mer plass. Froskene klatrer gjerne, så et høyt terrarium er bedre enn et lavt.

Innred med et drenslag, en fuktig bunn og et tykt lag visne blader. Tilfør gjerne spretthaler og små isopoder, slik at terrariet blir bioaktivt og holder seg rent. Plant tett med bromelier, klatreplanter og små planter, slik at froskene har skjul og klatreveier. Sett filmbokser på veggen eller bunnen i en vinkel på 35-45 grader som eggleggingssteder.

Unger kan gå sammen i gruppe. Som voksne kan arten som regel godt holdes i en gruppe, også med flere hanner, men hos enkelte dyr kan det endre seg. Er det slåssing, skal det aggressive dyret fjernes. Hold aldri forskjellige arter eller lokalitetsformer sammen.

Les mer: Terrarieoppsett og bioaktiv bunn

TEMPERATUR

Hold terrariet på 21-26 °C om dagen og 18-21 °C om natten. Nattetemperaturen er lånt fra beslektede arter. Temperaturen må ikke komme over 27 °C over lengre tid, og over 29 °C kan være dødelig. Egg og rumpetroll kan holdes ved samme temperatur som de voksne dyrene.

Ekstra varme er normalt ikke nødvendig; lyset til plantene gir varme nok. Bruk aldri solskinn gjennom et vindu til å varme terrariet, fordi glasset kan få temperaturen til å stige farlig raskt. Hold øye med hvordan stuens radiatorer og klimaanlegg påvirker temperaturen i terrariet. Det er ikke dokumentert noen kjølig hvileperiode.

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Luftfuktigheten skal være 70-100 %. Arten kan kortvarig klare omtrent 50 % hvis den har tilgang til rent vann, men det er en nødløsning og kan være dødelig hvis det varer ved.

Spray daglig, og bruk osmosevann eller regnvann. Et tåkeanlegg som går et par ganger om dagen, gjør det lettere å holde fuktigheten oppe. La bladene tørke litt opp mellom sprayingene, og sørg for luftskifte, slik at det ikke dannes mugg.

VANN OG VANNKVALITET

Gi froskene en lav vannskål eller et lite vannparti, og hold vannet så lavt at den minste frosken kan sitte med hode og overkropp over vannet: arten svømmer dårlig. Vanndybden bør være 1-2 cm. Et bromelieblad eller en filmboks med rent vann er nødvendig hvis froskene skal legge egg og få rumpetroll.

Bruk osmosevann, regnvann eller avklort springvann. Skift vannet jevnlig, og bruk aldri såpe eller rengjøringsmidler i terrariet, fordi stoffene tas opp gjennom huden til froskene.

LYS OG UVB

Froskene er dagaktive og lever i skyggen i regnskogen. Lyset er først og fremst til plantene: LED-lys 12-14 timer om dagen er passende. Det er ikke dokumentert at arten trenger UVB, og det brukes vanligvis ikke. Velger du likevel en svak UVB-kilde, så sørg for tett beplantning og skygge. Lyset må ikke varme opp terrariet.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

R. flavovittata er så liten at den bare kan ta små fôrdyr. Unger og de fleste voksne spiser vingeløse bananfluer (*Drosophila melanogaster*), og store voksne kan også ta *D. hydei* og nyklekte siklader. Spretthaler og nyklekte små bænkebitere er et godt tilskudd i alle aldre. I naturen jakter arten på små insekter og andre leddyr på og rundt plantene.

Fôr unger og voksne daglig med akkurat så mye at det er spist opp til neste fôring. Støv fôrdyrene med et vitamin- og mineraltilskudd, og følg produsentens anvisning, fordi overdosering av enkelte vitaminer kan skade. Hold alltid egne kulturer av bananfluer og spretthaler, slik at forsyningen er stabil. Maur fra naturen her hjemme kan ikke brukes som fôr.

ATFERD OG HÅNDTERING

R. flavovittata er dagaktiv, rask og litt sky. Froskene blir dristigere hvis terrariet er tett beplantet og har mange skjul, og de venner seg til deg hvis du ser på dem gjennom glasset. Hannene roper fra åpne plasser.

Arten kan som regel holdes i par, trioer og små grupper. Når froskene blir kjønnsmodne, kan sammensetningen endre seg, og hunnene kan begynne å spise hverandres egg, selv om mange til og med yngler i samme filmboks. Froskene bør ikke håndteres: huden er tynn og sart, og rester av såpe, krem og olje fra hendene kan skade dem. Skal en frosk flyttes, så lokk den inn i en gjennomsiktig bøtte.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hunnene er tydelig bredere enn hannene, særlig når de bærer egg, og bare hannene roper. Det er de sikreste kjennetegnene, men unge dyr kan ikke kjønnsbestemmes. Arten blir kjønnsmoden i en alder av 5-8 måneder. Den enkleste veien til et par er å kjøpe eller oppdrette flere unger og holde dem sammen.

PARRING

Hannen roper for å tiltrekke seg en hunn, og når hun velger ham, forlater de to sammen åpent terreng og søker et rolig sted til eggleggingen, ofte i en bromelie eller en filmboks. Det er ingen egentlig amplexus. Arten er ikke vanskelig å få til å yngle, og den yngler best i par. Gi froskene filmbokser eller bromelier, stabil temperatur og høy luftfuktighet.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

EGG OG RUMPETROLL

Hunnen legger 2-6 egg per legging, i fangenskap oftest 4-6, på en glatt flate, typisk på bunnen eller siden av en filmboks, i et bromelieblad eller i løvlaget. Hvor ofte hunnen legger, er ikke dokumentert.

Når eggene klekkes, bærer hannen rumpetrollene på ryggen til en vannsamling, en bromelie eller en liten vannpytt. Som de øvrige artene i gruppen rundt *R. vanzolinii* er rumpetrollene fakultative eggetere: de kan leve av ubefruktede egg fra hunnen, men klarer seg også uten. Får de lov til å bli hos de voksne, spiser de gjerne ubefruktede egg. Ellers kan de godt oppfostres hver for seg i små beholdere med rent vann på fint rumpetrollfôr og døde bananfluer.

METAMORFOSE

Eggene klekkes etter 10-14 dager. Deretter går det 60-80 dager til rumpetrollet er omdannet til en liten frosk. Skift en del av vannet jevnlig, og hold beholderne rene, slik at vannet ikke blir forurenset.

Når forbeina kommer frem, må rumpetrollet kunne komme opp av vannet: legg et stykke kork eller et blad, slik at det kan klatre opp, og flytt den lille frosken til et fuktig oppdrettsterrarium når halen er nesten tatt opp.

OPPDRETT AV UNGER

De nyomvandlede froskene er svært små. Gi dem spretthaler og de minste bananfluene de første ukene, og tilby senere også vingeløse *D. melanogaster* i større mengde. Hold dem i et lite, fuktig terrarium innredet som de voksnes med planter, skjul og et lite vannparti.

Fôr daglig, og støv fôret lett med vitaminer og mineraler. Ungene kan gå i gruppe, men når de bør flyttes, og hvor raskt de vokser, er ikke dokumentert.

Helse og vanlige feil

Pilgiftfrosker er følsomme for varme, tørke og dårlig hygiene. De viktigste feilene er:

- For varmt terrarium. Over 29 °C kan være dødelig, og froskene blir sløve.
- For lav luftfuktighet, særlig uten tilgang til rent vann.
- Skittent vann i rumpetrollbeholderne, som gir sopp og sykdom.
- Fôr uten vitamin- og mineraltilskudd, som gir knokkelproblemer og svake unger.
- Nye dyr som bringer med seg smitte. Hold nyinnkjøpte frosker i karantene for seg selv en periode.

En sunn frosk har hel hud og en tydelig rund mage. Oppsøk raskt en veterinær med kunnskap om amfibier hvis frosken slutter å spise, hovner opp, får sår eller røde, oppsvulmede områder på huden.

Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.